

Judikát NS 21 Cdo 3555/2013

Právní věta:	Předpoklady odpovědnosti zaměstnance za nesplnění povinnosti k odvrácení škody podle ustanovení § 251 odst. 1 zák. práce, která představuje sankci za porušení právní povinnosti zaměstnance stanovené v § 249 zák. práce, jsou vznik škody, porušení povinnosti upozornit na hrozící škodu, popřípadě proti ní zakročit, příčinná souvislost mezi vznikem škody a porušením povinnosti upozornit na hrozící škodu, popřípadě proti ní zakročit, zavinění alespoň ve formě vědomé nedbalosti a skutečnost, že škodu není možné uhradit jinak. Jsou-li splněny podmínky odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli uvedené v ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce, je vyloučena odpovědnost zaměstnance za nesplnění povinnosti k odvrácení téže škody podle ustanovení § 251 odst. 1 zák. práce.
Soud:	Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí:	10/29/2014
Spisová značka:	21 Cdo 3555/2013
ECLI:	ECLI:CZ:NS:2014:21.CDO.3555.2013.1
Typ rozhodnutí:	ROZSUDEK
Heslo:	Náhrada škody zaměstnancem
Dotčené předpisy:	§ 249 odst. 1,2 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 29.12.2011 § 250 odst. 1 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 29.12.2011 § 251 odst. 1 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 29.12.2011 § 257 odst. 1,2 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 29.12.2011 § 258 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 29.12.2011
Kategorie rozhodnutí:	A
Publikováno ve sbírce pod číslem:	28 / 2015

21 Cdo 3555/2013

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Doležalky a soudců JUDr. Zdeňky Novotné a JUDr. Ljubomíra Drápala v právní věci žalobce TRANSCENTRUM bus s. r. o. se sídlem v Kosmonosech, Boleslavská č. 98/6, IČO 25620886, zastoupeného JUDr. Karlem Kolářem, advokátem se sídlem v Mladé Boleslavi, Klauďánova č. 135/1, proti žalovanému J. H., o 91.778,- Kč s úroky z prodlení, vedené u Okresního soudu v Mladé Boleslavi pod sp. zn. 12 C 13/2012, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 4. června 2013 č. j. 23 Co 100/2013-158, takto:

Rozsudek krajského soudu (s výjimkou výroku, kterým byl potvrzen rozsudek okresního soudu co do 30.000,- Kč s úroky z prodlení) a usnesení Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 28. srpna 2013 č. j. 12 C 13/2012-178 se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Krajskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil 91.778,- Kč s úroky z prodlení ve výši 7,75 % od 1. 8. 2011 do zaplacení. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že žalovaný, který byl zaměstnán u žalobce jako řidič autobusové dopravy, dne 12. 7. 2011 během výkonu práce zjistil, že z levé zadní části jím řízeného autobusu BOVA FUTURA, typ FHD 12-340, uniká „značné množství dýmu“, a že o tom telefonicky informoval dispečera, který dal žalovanému pokyn zajet na parkoviště u čerpací stanice LUK OIL v Praze 9, Novopacká ulice, vyložit cestující a odstavit vozidlo. Žalovaný však pokyn dispečera respektoval jen částečně, neboť autobus na uvedené čerpací stanici, kam dojel, neodstavil a po krátké zastávce pokračoval v jízdě sníženou rychlostí směrem ke konečné zastávce Praha, Černý Most. Následně došlo ke vznícení klimatizační jednotky a k požáru autobusu, který po vystoupení všech cestujících zcela shořel. Jednání žalovaného, který „hrubě podcenil příznaky vzniku požáru a neučinil potřebné kroky, které by zabránily bezprostřednímu vzniku škody“ a který nerespektoval pokyn dispečera k odstavení autobusu, zakládá podle názoru žalobce odpovědnost žalovaného za nesplnění povinnosti k odvrácení škody podle ustanovení § 251 zákoníku práce. Žalobce proto požaduje, aby mu žalovaný zaplatil na náhradu škody spočívající ve zničeném autobusu v hodnotě 683.900,- Kč částku odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku zjištěného ve výši 30.592,53 Kč.

◆◆ Žalovaný zejména namítal, že se v dané situaci „choval zodpovědně a s přihlédnutím ke svým mnohaletým zkušenostem řidiče autobusu“ a že „v danou chvíli nic nenasvědčovalo tomu, že by hrozil požár vozidla a bylo by tedy třeba přijímat nějaká ochranná opatření“.

Okresní soud v Mladé Boleslavi rozsudkem ze dne 26. 10. 2012 č. j. 12 C 13/2012-128 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 16.941,- Kč k rukám advokáta JUDr. Karla Koláře a že žalovaný je povinen „uhradit České republice na účet Okresního soudu v Mladé Boleslavi náhradu dvou třetin nákladů řízení, které nese stát, ve výši, která bude specifikována v samostatném usnesení“. Vycházel ze zjištění, že žalovaný, který u žalobce pracoval na základě pracovní smlouvy ze dne 29. 10. 2003 jako řidič autobusu, dne 12. 7. 2011 při řízení autobusu RZ MBM 9496 na lince č. 260811, spoj 3, na trase Mladá Boleslav – Praha, Černý Most, „podcenil vzniklou situaci – dýmání ze zadní části autobusu“, nerespektoval „domluvu“ s dispečerem L. T., že autobus zastaví a nechá cestující vystoupit, ale po krátké zastávce na parkovišti u čerpací stanice LUK OIL na 48.80 km pokračoval v jízdě, byť se sníženou rychlostí, aniž by pokračování v jízdě s dispečerem konzultoval, a následně došlo na 49.48 km k požáru autobusu, který zcela shořel, a že, kdyby žalovaný autobus zastavil a v jízdě nepokračoval, k požáru by nedošlo. Tímto svým jednáním žalovaný podle názoru soudu prvního stupně porušil svou povinnost předcházet hrozícím škodám, a je proto povinen zaplatit žalobci na náhradu škody částku odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku, tj. 91.778,- Kč. Při stanovení výše náhrady škody soud prvního stupně přihlédl k celkové škodě zjištěné znaleckým posudkem ve výši 678.000,- Kč a k tomu, že „žalovanému v podstatě nic nebránilo, aby autobus nechal odstavený a v jízdě nepokračoval, neboť náhradní doprava pro cestující byla přislíbena a na místo měl v krátké době přijet pro cestující jiný autobus“.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 4. 6. 2013 č. j. 23 Co 100/2013-158 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že zamítl žalobu co do 61.778,- Kč s příslušenstvím, potvrdil jej v částce 30.000,- Kč s úroky z prodlení „s tím, že tuto částku je žalovaný povinen zaplatit žalobci do dvou měsíců od právní moci rozsudku“, a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně 9.603,- Kč a na náhradu nákladů odvolacího řízení 7.841,- Kč, obojí k rukám advokátky JUDr. Dany Musalové, LL.M., a že „žalovaný je povinen zaplatit 2/9 a žalobce 6/9 nákladů řízení státu na účet Okresního soudu v Mladé Boleslavi do tří dnů od právní moci rozsudku, které budou specifikovány v samostatném usnesení soudu prvního stupně“. Po zopakování výslechu svědka L. T. vycházel stejně jako soud prvního stupně ze zjištění, že žalovaný se s dispečerem L. T. dohodl na odstavení autobusu, z něhož vycházel dým, a že, kdyby byl autobus odstaven u čerpací stanice LUK OIL a kdyby žalovaný nepokračoval v jízdě, nedošlo by k následnému požáru a shoření autobusu. Dospěl k závěru, že, i když žalovaný upozornil nadřízeného vedoucího zaměstnance na závalu autobusu, jeho následné počínání nezabránilo vzniku škody, a že proto odpovídá za škodu vzniklou žalobci podle ustanovení § 249 a § 251 odst. 1 zákoníku práce. Odvolací soud dodal, že „jeho úvaha“ by byla shodná i v případě posouzení odpovědnosti žalovaného podle ustanovení § 250 zákoníku práce. Při rozhodování o výši náhrady škody odvolací soud vycházel z ustanovení § 258 zákoníku práce a s přihlédnutím k tomu, že žalovaný se snažil škodě zabránit, avšak „posléze nesprávně vyhodnotil závažnost situace“, a že „byl samotným žalobcem hodnocen jako dobrý a spolehlivý zaměstnanec“, usoudil, že „v dané věci je možno určit výši náhrady škody částkou 30.000,- Kč“.

Okresní soud v Mladé Boleslavi usnesením ze dne 28. 8. 2013 č. j. 12 C 13/2012-178 uložil povinnost zaplatit České republice „na účet Okresního soudu v Mladé Boleslavi“ na náhradu nákladů řízení žalobci 194,- Kč a žalovanému 1.065,- Kč.

Proti rozsudku odvolacího soudu v jeho měnícím výroku podal žalobce dovolání. Namítá, že odvolací soud „prakticky blíže nezduodnil“, z jakých hledisek vycházel při snížení náhrady škody na 30.000,- Kč, a že skutečnost, že žalobce hodnotil žalovaného jako spolehlivého zaměstnance, žalobce zohlednil již tím, že se po žalovaném nedomáhal náhrady škody „dle ustanovení o obecné odpovědnosti“, jejíž výše „by činila 4,5 násobek průměrného výdělku“, i když „by se tato možnost nabízel“, nýbrž náhrady škody způsobené porušením prevenční povinnosti podle ustanovení § 251 zákoníku práce, jejíž výše je limitována trojnásobkem průměrného výdělku zaměstnance. Dovolatel zdůrazňuje, že při stanovení výše částky, již je zaměstnanec povinen zaplatit zaměstnavateli na náhradu škody, je nutno přihlédnout k okolnostem, jež zaměstnanci bránily ve splnění povinností, a k významu škody pro zaměstnavatele, a poukazuje na to, že žalovanému „prakticky žádné skutečnosti“ nebránily ve splnění jeho povinnosti zakročit proti hrozící škodě a že žalovaný pouze zcela nepřiměřeně spoléhal na to, že vzdálenost do konečné stanice již není velká a že během této jízdy uskutečněné menší rychlostí k žádné škodě nedojde. Z hlediska významu škody pro zaměstnavatele žalobce poukazuje na zůstatkovou hodnotu autobusu ve výši 683.900,- Kč, která z hlediska jeho hospodaření „rozhodně není bezvýznamná“, a na to, že mu vznikla i další škoda spočívající v „nutnosti vyčlenit pro přepravu osob jiné vozidlo“. Žalobce navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k dovolání žalobce uvedl, že „je přesvědčen o své nevině“.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srov. čl. II bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu - jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. - nepodléhá), že žalovaný, který u žalobce pracoval na základě pracovní smlouvy ze dne 29. 10. 2003 jako řidič autobusu, dne 12. 7. 2011 při řízení autobusu RZ MBM 9496 na lince č. 260811, spoj 3, na trase Mladá Boleslav – Praha, Černý Most, zjistil, že v zadní části autobusu se tvoří dým, a že po tomto zjištění telefonicky kontaktoval dispečera žalobce L. T., se kterým se domluvil, že autobus odstaví na parkovišti u čerpací stanice před Prahou, že pro cestující bude zajištěna náhradní doprava a že na uvedené místo se dostaví pracovníci dílny žalobce, aby zjistili příčinu závady. Po kratší zastávce u čerpací stanice a po prohlídce vozidla žalovaný pokračoval sníženou rychlostí v jízdě do cílové stanice vzdálené 3 km a přitom došlo ke vznícení autobusu v hodnotě 678.000,- Kč, který – po vystoupení cestujících - celý shořel. Příčinou požáru byla technická závada na klimatizační jednotce; kdyby byl autobus odstaven s vypnutým motorem, k požáru by nedošlo.

Za uvedeného skutkového stavu závisí napadený rozsudek odvolacího soudu mimo jiné na vyřešení hmotněprávní otázky, jaké jsou podmínky odpovědnosti zaměstnance za nesplnění povinnosti k odvrácení škody podle ustanovení § 251 zákoníku práce. Protože tato právní otázka v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, je dovolání proti rozsudku odvolacího soudu v jeho měnícím výroku podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání žalobce je v uvedené části opodstatněné.

Požadavek žalobce, aby se žalovaný podílel na náhradě škody způsobené žalobci požárem autobusu, je třeba i v současné době – vzhledem k tomu, že ke škodní události došlo dne 12. 7. 2011 - posuzovat podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 116/2008 Sb., a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb., č. 306/2008 Sb., č. 382/2008 Sb., č. 286/2009 Sb., č. 320/2009 Sb., č. 326/2009 Sb., č. 347/2010 Sb., č. 427/2010 Sb., č. 73/2011 Sb., č. 180/2011 Sb. a č. 185/2011 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 29. 12. 2011 (dále jen „zák. práce“).

Podle ustanovení § 249 odst. 1 zák. práce zaměstnanec je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku ani k bezdůvodnému obohacení. Hrozí-li škoda, je povinen na ni upozornit nadřízeného vedoucího zaměstnance.

Podle ustanovení § 249 odst. 2 zák. práce je-li k odvrácení škody hrozící zaměstnavateli neodkladně třeba zákroku, je zaměstnanec povinen zakročit; nemusí tak učinit, brání-li mu v tom důležitá okolnost nebo jestliže by tím vystavil vážnému ohrožení sebe nebo ostatní zaměstnance, popřípadě osoby blízké podle § 116 občanského zákoníku.

Podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Podle ustanovení § 251 odst. 1 zák. práce na zaměstnanci, který vědomě neupozornil nadřízeného vedoucího zaměstnance na škodu hrozící zaměstnavateli nebo nezakročil proti hrozící škodě, ačkoliv by tím bylo zabráněno bezprostřednímu vzniku škody, může zaměstnavatel požadovat, aby se podílel na náhradě škody, která byla zaměstnavateli způsobena, a to v rozsahu přiměřeném okolnostem případu, pokud ji není možné nahradit jinak.

Podle ustanovení § 257 odst. 1 zák. práce zaměstnanec, který odpovídá za škodu podle § 250 zák. práce, je povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu, a to v penězích, jestliže neodčiní škodu uvedením v předešlý stav.

Podle ustanovení § 257 odst. 2 zák. práce výše požadované náhrady škody způsobené z nedbalosti nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se čtyřnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku před porušením povinností, kterým způsobil škodu. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena úmyslně, v opilosti, nebo po zneužití jiných návykových látek.

Podle ustanovení § 258 zák. práce při určení výše náhrady škody podle § 251 zák. práce se přihlídnou zejména k okolnostem, které bránily splnění povinností, a k významu škody pro zaměstnavatele. Výše náhrady škody však nesmí přesáhnout částku rovnající se trojnásobku průměrného měsíčního výdělku zaměstnance.

Z citovaných ustanovení § 249 odst. 1 a 2 zák. práce vyplývá, že zaměstnanec má vedle obecně působící prevenční povinnosti, která mu ukládá chovat se tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku ani k bezdůvodnému obohacení, aniž by ještě hrozila nějaká škoda či bezdůvodné obohacení, zvláštní oznamovací povinnost a zvláštní povinnost zakročit v případě hrozící škody. Oznamovací povinnost má zaměstnanec vůči svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci; je přitom nerozhodné, zda škoda hrozí zaměstnavateli, spoluzaměstnancům nebo jiné fyzické či právnické osobě, stejně jako to, který subjekt by nesl za škodu právní odpovědnost. Povinnost upozornit na hrozící škodu rovněž platí bez ohledu na to, zda hrozí škoda na zdraví, nebo škoda na majetku, a v jakém rozsahu škoda hrozí. Zvláštní prevenční povinnost zaměstnance zakročit pak nastupuje v případech, kdy nelze vyčkávat a kdy je třeba jednat urychleně, protože škoda hrozí natolik bezprostředně, že ji už z časových důvodů nelze účinně odvrátit prostřednictvím oznámení nadřízenému vedoucímu zaměstnanci, a k odvrácení škody je proto třeba zakročit bez prodlení. Zatímco oznamovací povinnost se týká jakékoliv hrozící škody, povinnost zaměstnance aktivně jednat a neodkladně zakročit se týká jen takové škody, která hrozí zaměstnavateli, u něhož je zaměstnanec v pracovním poměru. Povinnost zakročit zaměstnanec nemá jednak tehdy, jestliže mu v tom brání důležitá okolnost (například jestliže mu chybí odborné znalosti a dovednosti k obsluze stroje, který je třeba k odvrácení hrozící škody ovládnout, nebo fyzické schopnosti potřebné k zakročení), a jednak tehdy,

jestliže by tím vystavil vážnému ohrožení sebe nebo ostatní zaměstnance, popřípadě osoby blízké (srov. § 116 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2013).

Na zaměstnanci, který vědomě nesplnil svou oznamovací povinnost nebo povinnost zakročit v případě hrozící škody, může zaměstnavatel – jak vyplývá z citovaného ustanovení § 251 odst. 1 zák. práce – požadovat, aby se podílel na náhradě škody, která byla zaměstnavateli způsobena, a to v rozsahu přiměřeném okolnostem případu, pokud ji není možné nahradit jinak. Odpovědnost zaměstnance za nesplnění povinnosti k odvrácení škody představuje sankci za porušení právní povinnosti stanovené v ustanovení § 249 zák. práce a jejími předpoklady jsou vznik škody, porušení povinnosti upozornit na hrozící škodu, popřípadě proti ní zakročit, příčinná souvislost mezi vznikem škody a porušením povinnosti upozornit na hrozící škodu, popřípadě proti ní zakročit, zavinění alespoň ve formě vědomé nedbalosti a skutečnost, že škodu není možné uhradit jinak (například proto, že škůdce nebyl zjištěn, nebo proto, že od něj nelze úhrady dosáhnout). Sankční povaha odpovědnosti zaměstnance za nesplnění povinnosti k odvrácení škody je dána tím, že nejde o vlastní náhradu škody, která by nebyla vznikla, kdyby zaměstnanec dostal své zvláštní prevenční povinnosti uložené mu ustanovením § 249 zák. práce, nýbrž že se jedná jen o podíl zaměstnance na náhradě této škody, jehož rozsah musí být přiměřený okolnostem případu a při jehož určení se přihlédne zejména k okolnostem, které bránily splnění povinnosti, a k významu škody pro zaměstnavatele s tím, že výše náhrady škody je limitována trojnásobkem průměrného měsíčního výdělku zaměstnance.

Odpovědnost zaměstnance za nesplnění povinnosti k odvrácení škody je třeba odlišovat od odpovědnosti zaměstnance za škodu, kterou zaměstnavateli způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním (§ 250 odst. 1 zák. práce). Předpokladem pro vznik odpovědnosti zaměstnance vůči zaměstnavateli za škodu podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce je porušení pracovních povinností zaměstnancem, vznik škody, příčinná souvislost mezi porušením pracovních povinností a vznikem škody a zavinění na straně zaměstnance. Ke vzniku povinnosti k náhradě škody je zapotřebí, aby všechny tyto předpoklady, které je žalobce (poškozený zaměstnavatel) v řízení o náhradu škody podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce povinen tvrdit [srov. § 101 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] a posléze i prokázat [srov. § 250 odst. 3 zák. práce, § 101 odst. 1 písm. b) a 120 odst. 1 o. s. ř.], byly splněny současně; chyběli kterýkoliv z nich, odpovědnost za škodu nemůže nastat. Zaměstnanec odpovídá jen za tu škodu, kterou zaviněným porušením pracovních povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním skutečně způsobil; není proto dána jeho odpovědnost za tu část škody, která byla způsobena porušením povinností ze strany zaměstnavatele (§ 250 odst. 2, § 257 odst. 4 zák. práce), případně zaviněním jiného zaměstnance (§ 257 odst. 5 zák. práce) nebo třetích osob vně zaměstnavatele. Jsou-li splněny podmínky odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli uvedené v ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce, je vyloučena odpovědnost zaměstnance za nesplnění povinnosti k odvrácení téže škody podle ustanovení § 251 odst. 1 zák. práce, neboť tento odpovědnostní vztah může vzniknout – jak vyplývá z výše uvedeného – jen mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, který nesplnil svou oznamovací povinnost nebo povinnost zakročit v případě hrozící škody, kterou nezpůsobil sám svým vlastním jednáním. Způsobil-li zaměstnanec škodu zaměstnavateli svým vlastním jednáním, kterým zaviněně porušil své povinnosti při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, má zaměstnavatel vůči němu nárok na náhradu škody ve výši limitované čtyřapůlnásobkem průměrného měsíčního výdělku zaměstnance před porušením povinnosti, kterým způsobil škodu (byla-li škoda zaměstnancem způsobena z nedbalosti), nebo ve výši skutečné škody (způsobil-li zaměstnanec škodu úmyslně, v opilosti, nebo po zneužití jiných návykových látek), jejíž výše může být přiměřeně snížena jen soudem z důvodů hodných zvláštního zřetele (srov. § 264 zák. práce), a nemůže vůči zaměstnanci místo nároku na náhradu škody uplatňovat požadavek, aby se podílel na náhradě způsobené škody v rozsahu vyplývajícím z ustanovení § 258 zák. práce, který je opodstatněný pouze v případě odpovědnosti zaměstnance za nesplnění povinnosti k odvrácení škody, kterou zaměstnanec nezpůsobil sám svým vlastním jednáním.

V projednávané věci vznikla žalobci škoda požárem autobusu řízeného žalovaným, jehož příčinou byla technická závada na klimatizační jednotce a k němuž by nedošlo, kdyby žalovaný poté, co zjistil, že v zadní části autobusu se tvoří dým, a co autobus zastavil na parkovišti u čerpací stanice, nepokračoval v jízdě do cílové stanice. Škoda tedy nevznikla v důsledku toho, že by žalovaný porušil svou povinnost upozornit žalobce na hrozící škodu (tuto povinnost splnil oznámením poruchy dispečerovi) nebo povinnost proti ní zakročit (tuto povinnost splnil zastavením autobusu na nejbližším parkovišti), nýbrž v důsledku toho, že žalovaný po krátkém zastavení vozidla – přes dohodu s dispečerem, že autobus odstaví na parkovišti u čerpací stanice, kam se dostaví pracovníci dílny žalobce, aby zjistili příčinu poruchy – pokračoval v jízdě do cílové stanice. Protože škoda nebyla způsobena nečinností žalovaného spočívající v nesplnění jeho oznamovací povinnosti nebo povinnosti zakročit v případě hrozící škody, ale jiným jednáním žalovaného vedoucím k jejímu vzniku, je odpovědnost žalovaného za nesplnění povinnosti k odvrácení škody podle ustanovení § 251 odst. 1 zák. práce – jak vyplývá z výše uvedeného – vyloučena a žalovaný může odpovídat za vzniklou škodu jen za podmínek uvedených v ustanovení § 250 zák. práce. Uvádí-li odvolací soud, že „jeho úvaha“ by byla shodná i v případě posouzení odpovědnosti žalovaného podle ustanovení § 250 zák. práce, přehlíží, že podmínky obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu podle tohoto ustanovení, jakož i rozsah náhrady škody (srov. § 257 odst. 2 zák. práce) jsou oproti odpovědnosti zaměstnance za nesplnění povinnosti k odvrácení škody odlišné.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný, neboť spočívá na nesprávném právním posouzení věci; protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu. Nejvyšší soud České republiky jej v jeho dovoláním napadeném měnícím výroku a v akcesorických výrociích o náhradě nákladů řízení (spolu s usnesením soudu prvního stupně o náhradě nákladů řízení státu, které je na zrušovaném rozhodnutí odvolacího soudu závislé - srov. § 243e odst. 2 větu třetí o. s. ř.) zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu (Krajskému soudu v Praze) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 226 odst. 1 a § 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 29. října 2014

JUDr. Jiří Doležilek

předseda senátu

www.nsoud.cz

2018 - MPSV, TREXIMA, spol. s r.o.